

„בית-לחם“

קורצע ידיעות פון דער וואך.

מיט 15 יאהר צוריק האבען עטליכע היגע יודישע פליכטליכע געשטאנען צו גרינדען אין אונזער שטאט א גע-וועלטלעכע א. נ. „בית-לחם“.

די אויפגאבע פון דער דאזיגער אינ-סטוטוציע איז: בעזארגען די הונדער-טער ארימע בכבוד'ע יודישע משפחות מיט א שטיקלע ברויט.

אזעלכע נויטפערשטענדיגע האבען דאמאלס מיט 15 יאהר צוריק אויך נישט געפעהלט אין אונזער שטאט. כי לא יחול אביון מקרב הארץ. פון יענער צייט אן אבער האבען זיך די נויטפערשטענדיגע געמעהרט. זייער צאהל וואקסט פון טאג צו טאג און עס איז אויסגעשלאסען פאר מען זאל קאנפן אלעמען צופרידענשטעלען. די פער-וואלטונג פון „בית לחם“ בעמיהט זיך אויף וויפיל זי האט די מעגליכקייטען און זאגאר איבער די מעגליכקייטען צו קאנען שטילען די נויט פון א סך הוג-דערטער הונגעריגע יודישע בכבוד'ע פאמיליעס אין אונזער שטאט.

און נאך האט די „בית לחם“ פערזאנל-טונג א׳אויפגאבע: צו וועקען דאס גע-וויסען פון דער היגער יודישער גע-פעלקערונג נישט צו פערנעסען אין זייערע הונגעריגע פריידער און שווע-טער. דאס אליין איז שוין א גרויסער פערדינסט, ווייל די מצוה פון צוריק האט נישט בלויז דער, וועלכער גיט, נאך אויך דער, וועלכער מאכט יענעם געבען. און אין דער הינזיכט, האט די „בית לחם“ פערזאנלעכע א סך אויפגע-טהן. זיי האלטען אין איין מערער זיין די יודען, דאס זיי זאלען זיך בעשטיי-ערען פאר זייערע ארימע פריידער.

א גרויסען פערדינסט דארף מען צו-שרייבען דעם „בית לחם“ פאר דער אינזיצאטיוו צו בעשפייזען איבער 400 קינדער פון „מחוקי הדת“ און תלמידי-תורה-העיוני, דאן די פעלקלעך, וואס עטליכע הונדערט יודישע משפחות בע-קומען אויף אלע ימים טובים און אויך איבער'ן יאהר.

שוין 15 יאהר ענייטירט די אינסטי-טוציע, וועלכע האט הינטער זיך א גרויסן בילאנס פון געוועזענעם טעטיג-קייט און אויב דער „בית לחם“ פייערט

— דער הויך-קאמפאטער וואקאס איז אדוויסגעפאחרען נאך ארץ ישראל, וואו ער וועט ערפילען זיין אמת ביז ענדע יאהר. זיין נאכפאלגער איז דערווייל דורך די ענגלישע רעגירונג נאך נישט גאמנירט געווארען.

— די ארץ-ישראל-רעגירונג האט ארויסגעגעבען אַ פערזאנלעכע וועלכער עס ווערען בעשטימט מילי-טערישע געריכטען פאר פערזאנלעך, וועלכע פיהרען אויס טעררא-קאסטען אדער בעזיצען געוועהר. פאר די דא-זיגע פערברעכענע דראהט פון יעצט אן טייט-שטראף.

— אין צוזאמענהאנג מיט'ן איינפיה-רען מיליטערישע געריכטען איז אין לאנד איינגעטרעטען א געוויסע ענט-שפאונג און די אראבישע טערא-קאסטיז איז פילע שוואכער געווארען.

— דער עליה דעפארטאמענט פון דער יודישער אנגען האט שוין פערטיילט איבער 2 דריטעל סערטיפיקאטען זענען רעזערווירט געווארען פאר דער חלו-צישער עליה און די רעשט פאר די אנדערע קאסעגאריעס עולים. א העלפט פון דער צאהל סערטיפיקאטען בעקומט פוילען.

— אראבישע טעראריסטען - באנדעס זענען ארוםגערינגעלט געווארען דורך גרעסערע אפטיילונגען מיליטער אין די בערג אין צפון ארץ ישראל.

— אויף דעם נעכסטען צוזאמענקונפט איצט דעם 15-יאהריגען יובל, טוהט ער דאס נישט, כדי עמיצען צו טיילען זשעטאנען, אדער אנדערע פבליים, נאך אויב ס'ווערט געפייערט דער 15-יאהריגער יובל פון דער עגיוסטענץ פון „בית לחם“ איז עס דערפאר, כדי נאך מעהר צו פראגאנירען די אי-דעע פון „בית לחם“, דאס יעדער יוד, וועלכער האט א שטיקלע ברויט מוז זיך טיילען מיט זיינע ארימע הונגערי-גע פריידער און שוועסטער; ער דארף אראבעבען מעהר, און דאס איז דער אייגענטליכער זין פון „בית לחם“ יובל.

פון פוילישען יודענטום בראש. צו דער קאנפערענץ זענען אויך געקומען די ארץ-ישראל'דיגע געסט: דער דיכ-טער נתן ביסטריצקי, שפיינצאק, היב בערלין און פרייז, פון ועד הלאומי בן-צבי.

— אין ווילנא איז פארגעקומען א צוזאמענפארהר פון פעאליאקעס, אויף וועלכער ס'איז אנגענומען געווארען א דעקלאראציע, וועלכע זאגט זיך שארף ארויס געגען קלאסען און נאציאנאלע טאטאליטעטען, ווי אויך געגען אנווענדען פרעמדע מעטאדען אין דער פאליטי-שער און סאציאלער סטרוקטור פון פויל-לען.

— דעם 30 ד. ח. ווערט געפענט די בודזשעט - סעסיע פון סייט. אויף דער ערשטער זיצונג וועט ארויסטער-טען מיט אַנעקסאציע דער וויצע פויל-מיער קוואטקאווסקי.

— לויט דעם רעזולטאט פון פלעבי-סציט, וואס איז אדורכגעפיהרט געווא-רען אויפ'ן לעמבערגער אוניווערזיטעט ווייזט זיך ארויס, אז די גרויסע מעהר-הייט סטודענטען האט זיך ארויסגעזאגט געגען דעם געטא. רעקטאר קולטשני-סקי האט ערקלערט, אז הוגם פרייהרט נישט איין אפיציעלע בעזונדערע בענק פאר יודען, פאדערט ער דאך, אז די ענדעקעס זאלען זיך זעצאנערעכט און די יודישע סטודענטען לינקס.

— דער אַראפאלאן פון דער פוילי-שער פליה - ליניע „לאס“, „דוגלאס“, וואס איז גאנצאל אַבערשלאגען פון תל-אביב מאנאטא אין דער פרייה איז

געהיימניספול פערשוואנדען אויפ'ן וועג קיין ווארשא. אינ'ם אַראפאלאן האבען זיך געפונען אויסער דער מאנ-שאפט 4 פאסאזשירען. לויט דער ביטע פון „לאס“ האבען די פאליציישע, יו-גאסלאווישע, גריכישע און רומענישע מאכט אַראפגען ארויסגעגעבען פערזאנל-נונגען אויפצוזוכען דעם אַראפאלאן.

— דאס חיפה'ער מיליטערישע גע-ריכט האט ארויסגעטראגען א טייט-אורטייל אויפ'ן אַראבישען גאנדיסען-פיהרער פארהאן סאדרי, וועלכער אין מיט אייניגע טעג צוריק פערהאלטען געווארען צוזאמען מיט נאך 3 באַנדי-טען דורך דער פאליציי. די איבריגע פערהאלטענע וועלען געשפט ווערען בעזונדער.

— די וואך קומט פאר אין שטאד-טישען געריכטען אין ווארשא דער פרא-צעס געגען בעריהמעטען אדוואקאט וואלאווי שומאנסקי, וועלכער ווערט אַנגעקלאגט פאר בעלידיגונג פון גע-ריכט, פון יוסטיץ-מיניסטער און פון וויצע-פראקוראָר ביים ווארשאווער קרייז געריכט.

— דער סטאזשינסקי-פראצעס איז גע-ווארען אַבערלעגט אויף 10 טעג צוליב דער ערנסטער קראנקהייט פון בעשול-דיגעטן פובליציסט סטודניצקי.

— דעם 20 ד. ח. זענען בענייט גע-ווארען די למורים אויפ'ן לעמבערגער אוניווערזיטעט. די יודישע סטודענטען זענען געפאלען געווארען פון די ענ-דעקעס און בעזייטיגט געווארען פון אוניווערזיטעט.

ווידער

איז אין דער צווייטער קלאס

געפאלען דאס געהינט

10.000

אויפ'ן נומער 165.745

אין דער קאלעקטור

J. WEKSLER

I ALEJA 6

דאס ערשטע וואס דער קריסטליכער אייגענטומער האט אויפגעטהן, איז געווען אוועקצושטעלען פיקסעטען ביים יודישען קאנקורענץ-געשעפט, און אויך ער, דער ריינער אריער, האט נאר געהאט אין זיין געשעפט ריין יודישע כחלה אויף קרעדיט.

געוואוינלעך געווארען האט מען דאס צולייבט א פשוטען צופאל. די אלע אויבען אויסגעזעענע סחורים הא-בען - ווי שוין געזאגט - גענומען אויף קרעדיט. ווען עס איז אַבער גע-קומען צום בעזעהלען, האבען זיי נישט געהאט אדער נישט געוואלט בע-צאהלען. אין איין געשעפט אין דער צווייטער קלאס איז זאגאר געקומען צו א גרויסען סקאנדאל. מען האט דעם יודישען אפגעט, וועלכער איז געקומען מאַהענען, אַגעפאסט א פאר מאָרדעס און ארויסגעווארפען, און דער ארויט-גערופענער פאליציאנט האט נאך דעם יודען געמאכט א פראָטאָקאָל פאר שטערען די עפענטליכע רוה...

דער אייגענטימער ווידער פון קא-לאניאל און פילע אנדערע געשעפטען האט געמאכט פליטה, און ווי מען שמועסט, איז אויך דאס גרעסטע מא-נופאקטור-געשעפט אויף גרויסע צרות. נאך שטאָק צום אַרבעטן נעמען זיי זיך נישט איבער, ווארען זיי האבען דאך טאקי שרפולס זייער נאציאנאלען אַרישען חוב, זיי שפעקולירען דאך נישט מיט זייער קייטליכע געלד, נאך מיט יודיש געלד, און אויב אזוי איז עס דאך כשר וישר.

אזוי ווי דאָ ביי אונז, אזוי איז עס אומעטום, אין הונדערטער שטעט און שטעטלעך פון פוילען, וואו יודישע הורטאָוויקסעס האבען מיט דער בריי-טער האַנד געגעבען קרעדיט די ניי-אויפגעקומענע „אָושעס“-סחורים.

אין אונזערע יודישע הורטאָוויקסעס, כ'דערצעהל נאך א פאקס און פערצי-כלען, אז דאס, וואס די יודישע הור-טאָוויקסעס האבען פערזייהט, איז יעצט אויפגעגאנגען.

די פרוכטען זענען געווארען ציי-טיג...

אין א צייט ווען דער האנדעל ווערט נאציאנאליזירט נאך אונזערע סחורים לעזען צייטונגען און דערפיהלען דעם רוח-הומן... האבען זיי מיט'ן גרעס-טען כחור געגעבען די „אָושעס“ כח-רים קרעדיט אויף שווערע טויזענדער. די יודישע הורטאָוויקסעס האבען גע-געבען און די פוילישע סחורים האבען גענומען און שפעטער האט מען אויפ-געשריבען אויף די פענסטער און טהי-רען פון די נייע געשעפטען „פירמא-כושעשטיגאנסקא“ און פטור.

ווען מען האט געפרעגט די יודישע הורטאָוויקסעס: היינט? איהר העלפט דאך מיט אויסצווארעלען יודישע איי-געשעפטען און שפערער האט מען אויפ-געשריבען אויף די פענסטער און טהי-רען פון די נייע געשעפטען „פירמא-כושעשטיגאנסקא“ און פטור.

ווען מען האט געפרעגט די יודישע הורטאָוויקסעס: היינט? איהר העלפט דאך מיט אויסצווארעלען יודישע איי-געשעפטען און שפערער האט מען אויפ-געשריבען אויף די פענסטער און טהי-רען פון די נייע געשעפטען „פירמא-כושעשטיגאנסקא“ און פטור.

אין אלע ווינקלעך פון פוילען הא-בען זיך געפונען טויזענדער קריסט-ליכע געשעפטען מיט יודישע כחורות. וואס, איהר ווילט נישט גלייבען, וועל איך איהר ברענגען פאקטען טאקי פון אונזער שטאט טעטענטאכאווער.

האט זיך געפונען אין אונזער שטאט מיט א פאר יאהר צוריק א גרויס געשעפט אין סאמע צענטער. דאס איז געווען כמעט דאס ערשטע אַרישע געשעפט, וואס האט אַנגעהויבען צו קאנקורירען מיט די יודישע סחורים פון נייעס מאַרק און אַנגרעאווע גאס. טאָ ווער מיינט איהר האט איהם אַריי-געשטעלט סחורה אויף קרעדיט - יודי-שע הורטאָוויקסעס! דערזעלבער סחר-האט א דאנק דעם וואס א מאָל אַלץ פערגרעסערט זיינע געשעפטען.

ס'האט זיך אויך געפונען א גרויס מאַנופאקטור-געשעפט, וועלכעס איז גע-קומען פון סאמע פוילען, און דאס האט געהאט א בולטע כונה אראפצורוימען פון גאס די יודישע מאַנופאקטור-גע-שעפטען. מיינט איהר דאך אדורא, אז אויך די סחורה איז געווען קריסטליכע - האט איהר א טעות. לאדזער יודישע פאבריקאנטען האבען מיט דער בריי-טער האַנד געליפערט אויף קרעדיט סחורה אויף שווערע צעהנער טויזע-נער, דער,

א גאָלענטער-געשעפט האט זיך געעפנט אין דער צווייטער אלעע און

א צווייטער קאסענאָיע בירגער. די דאָזיגע זאָמען, וואס זענען פער-זייהט געווארען דורך די יודישע סח-דענטען מיט טרעהרען און בלוט, גיבען שרופטען. שוין הערט מען פראָטעסטען פון די שצנסע גייסטער פון פוילען און אויך פון אויסלאנד, וועלכע בע-גריסען די העלדישע טהאטען פון די יודישע סטודענטען און פערדאמען גלייכצייטיג די מיטעלאטעריכע מע-טאדען פון די היימישע אנטיסעמיטען. און זאָל מען האָפען, אז די פרוכטען וועלען צייטיג ווערען און דאס, וואס איז פערזייהט געווארען מיט טרעהרען, וועט מען שפילען מיט געזאנג. יע-דענאמאל, ווי די זאָל זאָל זיך נישט אויסשפילען, וועלען מיר קאנען זאגען, אז מיר האבען פערטייגט מיט שטאַלץ דעם יודישען כחור.

איצט וועלען מיר א קוק טהן, ווי אזוי עס זעהט אויס אונזער ווידער-טאנאדעס פעהליגקייט ביי מ'ס חר. די פוערים זענען טאקי אין שטאט נישט געקומען און דעם סטראָגאן נישט פערנומען, דערפאר אַבער האבען זיך צום מחור גענומען שטאדטישע עלע-מענטען, דהיינו, רעזוציטע בעזאמעט, נישט גענעדיגטע סטודענטען און אויך אזעלכע בעזאמעט, וועלכע פערנעמען אונגאנערע אדער רעגירונגס אַמטען, נאך זייערע ווייבער זענען בעשעפ-טיגט ביים מחור.

אָט די דאָזיגע נייע סחורים, האבען בעקומען זייערע פאָכמענישע סחור'ישע ידיעות פון די צייטונגען, וועלכע האט זיי געהייסען האנדלען און געמענדיג אביסעל קורץ-אדער לאַנג טערמיניגע הילאוות פון די סעציעלע דערצו-בע-טימטע בענק, האט מען אויסגעוויקסען א יודישע געוועזענע, בעזאמאלטע דאס ביסעל געלד, וואס מען האט זיך גע-באָרגט אלס אַבסטרעט-געלד און ווען מען האט געדארפט קויפען סחורה, האט שוין אויסגעפעהלט געלד. וואס טהוט מען? געהט מען אוועק צום יודישען הורטאָוויק און מען פעהט סחורה אויף קרעדיט.

אונזערע יודישע הורטאָוויקסעס הא-בען פערשטאנען, אז היות ווי איצט

פרוכטען ווערען צייטיג...

קליינער פעליעטאן

א. ד. גל.

אַבערונדערט פון יודען האט מען זיך אויך דערווייל אין די הויכשולען, איינגעהערנדיג די געטא בענק, אויף אַ די ריינע אַריער זאָלען יצען אויף רעכטס אין די, וועלכע האבען געהאט דאס אומגלייך געבוירען צו ווערען פון יודישע טאטע מאַמע, זאלען יצען אויף לינקס.

דאן זענען נאך פעהאנגען טויזענדער קלייניקייטען, וועלכע מען וויל צו-באַזען אויף גרויסע זאָכען און זיי מאַכען פאר אַריער - וויס און פאר נישט-אַריער - שוואַרץ.

ווי אזוי רעאנירען אויף די אלע נייע „קלערלעכע ערפינדונגען“ פון 20 טען יאהרהונדערט די יודען גופא? מיר וועלען דאָ נישט בעהאנדלען דעם גאנצען קאמפלעקס פראגען, מיר ווע-לען נאך בעטראכטען צוויי אַבשניטען פון די פעהירטע ענינים. דהיינו, די געטא בענק און די אַרישע קאנקורענץ-סטראָגעס אַדער געשעפטען, וועלכע זענען לעצטענס אין א גרויסער מאָס געעפנט געווארען.

געטא - ב. נ. ק.

דענסען האבען אויך דער שאַנד-גויהר געענטפערט שטאַלץ און מוטיג. זיי האבען בשום אופן נישט געוואלט מסכים זיין צו דער דאָזיגער ערנירע-רונג און ווי אמת'ע מערטרער, ווי די חשמונאים, ווילען זיי זיך נישט אונ-טערגעבען דער געלדער לאַטע. זיי שטע-הען בעת די לעצטעס און ווען זיי ערע ענדעקישע קאַלענען אַגען נישט צוקוקען דעם צער פון שטעלן אזוי-פילע שעה'ן אויף די פיס און נויטען זיי מיט געוואלד זיך אוועקצוצעצן, לאָזען זיך די יודישע אקאדעמיקער באַדיי שלאגען מכת רצח און געבען נישט נאָך. זיי פערטיידיגען זייער מענטליכע ווירדע און דעם כבֿוד פון גאנצען פוילישען יודענטום, וואס וועט זיך אונטער קיין שום טעראָר נישט לאָזען אַראַברוקען צו דער מדרגה פון

דער קאנגרעס פון פוילישען יודענמום

ירשע אבשר האט זיך נישט געקאנט
ויהיגוען און געדראהט הויך אויפ'ן
האט, אז זי וועט שוין דער אלמנה
געבן דער ארץ.
די אלמנה פערנעמט זיך נאך איהר
נאָם טויט מיט אַרומטראָגען אביסעל
זיין אין די שטובען אריין און פער-
טן פון דעם קוים אויף א שטיקעל
ווערן ברויט; א סך מאָל דאס אויך
שט. דאן געפֿינט זיך נאָך ביי איהר
וועב-מאַשין, אויף וועלכער דער
זון האט געאַרבייט און איצט שטעהט
ליידג. צומאָרגענס קומט א בעאַמ-
ער פון סך סקאַר צו דער אלמנה און
נעמט זי אַז האט אַ פּאַטענט אויף
די האַנדל און א האַנדווערקער-
ירשע אויף דער מאַשין. די אלמנה
אט גישט געליקענט און געזאגט
לויט גאנצען אמת, אז זי האַנדעלט
לויט אַט מיט דער סחורה און איהם
וויזען איהר „קרעמיל“. וואס שייך
מאשין, וואלט זי גערן געוואלט, אָז
זי זאָל אויף איהר אַרבייטען. נאָר
דער איז נישטא ווער עס זאָל עס
האָן, ווייל איהר ווהן איז נאָך יונג
ער וועט זיך בקרוב אָנהייבן צו
רענען ארבייטען. דער בעאַמטער האט
באקאנט מיט דער פאקטישער לויט-
זון דער אַרימער אלמנה און דאס
ווייץ האט איהם געוועהטאנט פאר
זי. האט ער געמאכט א פּראָטעקט,
מפֿן האט איהם אריינגעפֿיהרט אין
סטעט. צום אוועקגעהן האט ער גע-
עגט דער אלמנה, וועמען די האט
אין איהר אַזא אויסטערלישען שווא-
ך האט די אלמנה דערצעהלט
ושה וועגען דער מחלוקה מיט דער
ירשע, וועלכע האט געדראהט, אז
וועט זיך נוקם זיין.
דער בעאַמטער האט נישט אָנגע-

הער ראגאן

די „בעגראבענע“ מנורה

טעטעפאן צווייג'ס א יודישע לעגענדע

די געשיכטע הויבט זיך אן אין יאהר 455, אין דער שטאט ריב. אין יע- נער צייט איז די מאכט פון דער רוי- מישער אימפעריע שוין געווען געברא- כען. די פארבארישע גערמאנישע שטים האבען פון איהר געריסען שטיקער און פון צייט צו צייט זיך אריינגעריסען אין רוים גופא. אין יאהר 455 איז אג- געקומען דער שרעקליכסטער שבת פון אלע, די וואנדאלען, זיי זענען אריין אין רוים און שטליכע וואקען נאכאנאנד איהר סיסטעמאטיש אויסגעפארט. יע- דע זאך וואס מען האט געזעהן געקענט צונעהמען און אוועקפיהרען, האבען זיי אנגעלאדען אויף זייערע וועגנער און שיפען. זיי האבען אויסגעלייזט די שטאט.

האבען זיך די יודען דערוואוסט, אז די וואנדאלען האבען געפונען די מנורה, „הייליגע לייכטער“, וועלכען טי- טום האט מיט פיער הונדערט יאהר פריהער ארויסגענומען פון בית המקדש און געברענגט קיין רוים. דאס נייטס ווארטען דער יודישער קהלה אריין אין א טיפען טרויער. די יודען זענען פערזאמלט ביים דאווענען, אנגעטון אין טלית און תפילין, עס ווערט א געוויין. און דער רב שטילט איין דעם צולם און הויבט אן צו רעדען. ער זוכט פל'ערליי פלענער ווי אזוי אויסצוקויפן די מנורה פון די וואנ- דאלען און ווען עס ווערט קלאר, אז דאס איז אונמעגליך, בעפעהלט ער, אז די עלטסטע פון דער קהלה זאלען נאכגעהן די וואנדאלען, ווען זיי ווע- לען פערלאזען די שטאט, און זעהן, וואס מיט דער מנורה וועט געשעהן. ער זאגט, זיכעטיג און אכציג יעה- ריגע, ווערען אויסגעקליבען פאר דער הייליגער אויפגאבע, דער רב איז איי- נער פון זיי, אבער איינער זיי הויבען אן זיך גרייטען אין וועג זאגט דער רב: „מיר וועלען נישט לעבען לאנג, אונזער ליכט האלט זיך ביים אויסלע- שן... מיר מוזען מיטגעבען איינעם, וואס וועט נאך לעבען א סך יאהרען, ער זאל זעהן די מנורה און קענען דערזעהען די ווייטערע דורות...“

און איינער פון די אלטע היסט- מיטגעבען זיין 7-יהרג אייניקל- בנימין. ער וועט אויף קינד איי- מיטען דער נאכט, נעמט איהם ארויס פון בעט און בעפעהלט איהם מיט- צו- געהן. דאס קינד פאלגט. דער וועג איז א לאנגער און א שווערער. דאס קינד פרעגט דעם רב ער זאל איהם שרעקלעך, וואס די מנורה איז און פארוואס זיי מוזען געהן די מנורה היטען. און דער רב ענטפערט איהם, ער דערזעהט איהם די געשיכטע פונעם ערשטען חורבן, פון גלות בבל, פונעם צווייטען בית המקדש און פון צווייטען חורבן. גאט האט ליב דאס ליכט, וואס ער האט אנגע- צונדען, און מיר יודען, האבען גע- מאכט די מנורה אויס דאנקבארקייט צו גאט פאר דאס ליכט, מיט וועלכע ער האט דערפרייט אונזערע אויגען...

לייכטע, אז די מסיבה קומט טאקי אט פון דער „אידעלער“ גבירע, ער האט פאר פאר יוצא-וועגען ארויסגע- מורמעלט דאס איינציג ווארט: „פאד- לאשטש“, וואס הייסט אויף פראנס- יזיש: געמיינהייט. כ'האלט, אז אלע, וועלכע וועלען לעזען די דאזיגע שורות אויף וואס פאר א אופן די גבירע האט זיך גע- וואלט נוקם זיין אין דער אַימער- אלמנה, וועלען מודה זיין, אז דאס קוואליפאצירט זיך אלס א נידערטרעכ- טיגע געמיינהייט. א צער בעלי-חיים...

מיינט נישט, א סך מאל איז אויף די ענדעקעס אויך א רחמנות, זיי גע- פינען זיך אין א סיטואציע: נישט אהין און נישט אהער, אמת, זיי זענען טאקי נישט קיין מענשען, א רחמנות איז אבער פאראן אויף זיי.

די וואך בין איך געפאהרען מיט אַנאויטא, וואס קורסירט וועלען- טשענסטאכאווער. לכתחילה האב איך נישט געליינט קיין זאכט אויף די פא- סאזשירען. ווארום, וואס איז די נפא- מינה ווער עס פאהרט. קומענדיג אבער קיין קלאבזאק, איז צוגעקומען א ציי- טונגס-פערקויפער און אנגעבאטען זיינע

עס וועט געלונגען די מנורה צו רע- טווען, וועט עס זיין דער אנהויב פון דער גאולה, ווען די יודען וועלען צו- ריקקריגען די מנורה, וועט עס זיין א טימן, אז משיח קומט.

בנימין מר נפש דערשלאגט זיך צום קיינער פון ביזאנץ. ער בעט ביים קיינער ער זאל אבגעבען די מנורה צו די יודען, דער קיינער ווארטט אב פריהער דעם פערלאנג, נאכדעם גיט זיך איין צו בעקאמען די מנורה, דא- מאלט בעשליסען זיי אַבצופיהרען זי קיין ארץ-ישראל און בעגראבען ערגיץ אויף א פערווארפענעם לייגען פלאץ, דארטען וועט די מנורה ליגען ביז וואנען משיח וועט קומען.

די אויפגאבע ווערט אדורכגעפיהרט דורך בנימין'ען. ער ליינט די מנורה אריין אין א טרומע און מאכט דעם אַנשטעל, אז ער פיהרט א טויטען יו- דען, איהם צו ברענגען צו קבורה אין ארץ-ישראל. מיט דער הילף פון א שטימען זינער לאדענט ער אן די טרומע אויף אַנאויזעל און זיי וואנ- דערען אלע אוועק אויף דעם וועג צו יפו. אין מיטען וועג האט זיך דער איינער אַבגעשטעלט. בנימין האט פער- שטאנען, אז דאס איז דער פלאץ, וואו דער קבר דארף געגראבען ווערען.

און ער גראבט אויס דעם קבר און לאזט אין איהם אַראָב די טרומע און ער טראכט ביי זיך: „איך בין דער לעצטער עדות. קיינער אויף דער וועלט, אַחוץ מיר, ווייסט נישט דעם רוח פלאץ פון דער מנורה.“

אויף מארגען האבען דורכגעפיהרט געפונען דעם טויטען קערפער פון בני- ימן אויפ'ן וועג וואס געהט פון יפו קיין ירושלים.

און די לעגענדע ענדיגט זיך מיט די פאלגנדע ווערטער: „אין געהיימען קבר ליגט נאך איצט די הייליגע מנורה, אונגעוואוסט און אונגעשעוויגט, אזוי ווי אלע געשליכטע דורות, רוהט זי אין דער טונקעלקייט זורק די דורות און קיינער קען אויך נישט זאגען צו זי וועט אזוי פער- בלייבען אויף אייביג פערבארגען און פערלירען פון דעם פלאץ, וועלכער האט זאכנישט געפונען קיין שלום אין זיינע וואנדערונגען דורך די לענדער פון די גוים; אָדער עס וועט אמאל קומען א צייט, ווען עמיצער וועט די מנורה אויסגריבען און די יודען וועלען ווידער צוריקפיהרען זייער לאנד, און די ליכט וועט ווידער שיינען אין טעם- פעל פון שלום.“

דער נמשל איז: די מנורה שטעלט מיט זיך פאר די יודישע מאַראַל, די עטיק פון יושר, גערעכטיגקייט און מענטשליכע ליבע, וואס דער יודישער גלויבער לערנט דעם מענטשהייט, גאט האט די מנורה אַנגעטויט דעם יודישען פלאץ, ער זאל זי פערשרייטען צווישען פעלקער, אַבער פל זמן די יודען זענען אין גלות, קענען זיי די געשליכטע אויפגאבע נישט אדורכפיהרען, ווייל דארטען ווערט די מנורה, די יודישע מאַראַל פערשוועכט, צונויפגעפארט מיט אומ- ריינע תורה'ס, אויסגענוצט פאר פער- ברעכערישע צוועקען, די מנורה וועט

דער ווייטאנדיסטער קלאס וואס די פוילישע עקסטרעמיזאציע-פאליטיק קען אונז יודען געבען, איז אויפ'ן איידעל- טען אַרט פון אונזער עקזיסטענץ - אויפ'ן האַנדל.

80 אָדער 90 פראצענט פון יודען אין פוילען לעבען דירעקט אָדער אומ- דירעקט פון האַנדל. סיי זיי זענען אַקטיוו און סיי זיי זענען פאַסיוו און קליבען ברעקלעך אונטער'ן טיש פונעם סוחר - אלע יודען זענען דעריבער פערבונדען מיט'ן מסחר. זאָל מען ביי אונז צונעמען דעם מסחר, איז אַלץ איינס ווי ארויסנעמען דעם שם המפורש ביים גולם, דעם ווינט פון וועלען פון א שף - מיר וואָלטען געבליבען טויטען, אָהן א שפור פון אַטעם. מיר קלאָגען און שרייען געוואלד: וואו איז יושר? טויענד יאהר זיצען מיר אין פוילען, אין משך פון דער גאנצער געשיכטע האט מען אונז מיט אלע כחות אַריינגעשטופט אינעם דאָזי- גען ווינקל פון האַנדל, נישט איבער- געלאזט אונז קיין אַנדער פרנסה מיטלען, און איצט וויל מען אונז פון דאנען אויך ארויסשטויסען, וואו זשע וועלען מיר זיך אהינטהוהן? וואס וועט פון אונז ווערען?

אבער אונזערע געגנערס האבען אויך טענות. קודם, זאגען זיי, האבען זיי אויך רעכט אויף מסחר גלייך מיט אונז. פארוואס זאָל דער דאזיגער צווייג פון פרנסה זיין בלויז דער מאָנאָפּאָל פון יודען?

שנית האבען זיי א פרעסענזיע, אז מיר האבען דעם מסחר נישט ווי געהע- ריג ענטוויקעלט, נישט ארויסגעוויזען ביי איהם גענוג פאליטישע אַריענטאצ- יע, גענוג השפעה פון קולטור און פראַגרעס, מיר האבען דעם מסחר קאָנ- סערווירט אין די אלטע שטעטעלעכע פארמען, נישט געקענט בעגרייפן דעם צייט-גייסט און נישט געקענט ארויס- פיהרען דעם פוילישען מסחר, צוזאמען מיט דער פוילישער אינדוסטריע אויפ'ן ברייטען פארוואסער פון דער פאליטי- שער עקאנאמיע. מיר האבען אויך נישט פערשטאנען דעם בעדייט פון קאָאָפּע- ראטיווען און פון אנדערע מאָדערנע האַנדלע-פארמען.

און איצט, זאגען זיי, ווען ס'איז געקומען די צייט אַרויסצופיהרען דער נייער פוילען אין דער גרויסער וועלט פארמלעכטען איהר דורך האַנדל-טראק- טאטען מיט פערשידענע גרויסע און קליינע מלככות, ווילען זיי זיך נישט פערלאזען אויף אונז יודען, נאָר מא- כען עס מיט אייגענע האַנדל.

אזי צווישען די אלע טענות אוודאי

קענען אויפלייכטען ערשט דאמאלס, ווען די יודען וועלען האבען זייער אייגען לאנד, ווען זיי וועלען קענען אַנווענדען די מאַראַל זייערע אויף זיי- ער אייגענעם לעבען, ביז דאס וועט געשעהן מוזען די יודען אבהיטען די מנורה, די מאַראַל זייערע, עס האלטען פערדעקט, בעהאלטען, זי זאָל נישט פערדארבען ווערען, אָדער אפער צו- שטערט ווערען.

צום פסוק, ווייל, ערשטענס, האט דער אויסגעוועהלטער נישט קיין חשק זיך אַבצוואַגען פון זיין מאנדאט און אריינ- לאָזען דעם פערטרעטער, צווייטענס, ביז וואס ווען קומען פאר פרישע וואה- לען און דער פערטרעטער האט נישט די זכיהה געהאט צו געניסען פון זיינע זכיות. אַנאויסנאָהם איז דאס נאָר ביי דער הינער קהלה. לעצטענס געדוי- ערען ביי אונז די קאָרענצען א סך לענגער לויט ווי עס איז בעשטימט, ווייל ביז מען בעשטעטיגט דאס נייע געוועהלטע פרעזידענט, לויפן אדורך יאהרען, און היות, ווי בעת דער קא- דענץ זענען עטליכע פרנסים דערווייל געשטאַרבן און עס איז נויטיג געווען, אז דער אלטער קהלה-ראָט זאָל בע- שטעטיגען דעם בודזשעט, האט מען געמוזט אַנקומען צו די פערטרעטער, וועלכע זענען טאקי געקומען צו לויפן און אנטויל גענאמען אין דער דאָזיגער בודזשעט-זיצונג פון ראָט.

הונדערטער פערטרעטער האבען זעלען די זכיהה זיך צו זעצען אויפ'ן פאָטעל, נאָר אונזערע פערטרעטער פון קהלה-ראָט האבען יאָ דערצו זוכה גע- ווען, זיי איז עס געווען בעשערט...

לאַמיר קעמפען מיט זיך אליין

פערהאן א סך דעמאָנאָגיע און שקר. שוין די ביאליסטאקער טעקסטיל-אינ- דוסטריע בעווייזט ווי יודען האבען גענומען א צווייג, וואס איז שוין גע- ווען אויסגעדארט, האבען אריינגע- טון אין איהם פרישע זאכט, דורך פערווארפען די וואַרצלען אין ווייטען אויסלאַנד, און ארויסגערופען אין איהם לעבען און פרוכטפערדיגקייט. און גראד די פוילישע שאַוויניסטען מיט זייער באַיקאַט-אַקציע ציהען ווידער אַרויס פון דער אינדוסטריע די זאפ- טיגקייט און לעבעדיגקייט און ווילען איהר פערוואנדלען אין א פגר.

און גענען דעם אריינדרינגען פון פאלאקען אין מסחר פראָטעסטירען מיר גאַרנישט. זאָלען זיי, אדרבה, קומען און פערנעמען די ליידיגע פלעצער. אפילו די אויפגעבאָנגע נעהנטער צום פאליטישען רודער, זאָלען זיי טאקי בעווייזען זייער כוח און מאָדערניזירען און ציוויליזירען דעם האַנדעל אין פוילען און מיר, יודען, וועלען זיי גערן בלעפען פון אונזערע ווינקלען סיי פויליש, סיי פינאנטיעל, סיי מיט אונזער אויסגעפרובטען שכל.

מיר פראָטעסטירען בלויז געגען דער געפלאַנטער ענטוידוישונג, געגען דער מלחמה, וואס מ'דערקלערט אונז, פונקט ווי מיר וואָלטען געווען שונאים, געגען די געוואלד-מיטלען, וואס מ'ווענדעט אן געגען אונז. אַט דאָס דאָזיגע ווי- לען מיר נישט דערלאָזען.

אָבער מיר פראָטעסטירען אַליין וועלען מיר נישט יוצא זיין. מיר מוזען זיך אונטערגארשלאָן, כדי אויסצוהאַלטען די אַנגעוואַרפענע מלחמה. מיר מוזען אָנפאַסען נייע פינאנטיעלע בלוטען און אונזער האַנדלע-מאַשינעס. אויב מיר קענען זיך נישט דערשלאָגען צו די געוועזענע פלעצער קרעדיטען און סוב- ווענצען, ווי זיי איז נאָך וועניג, וואס מיר פראָטעסטירען געגען דער עולה, נאָר מיר מוזען בעקומען קרעדיטען און סובווענצען און יודישע געוועזענע- טען און אינסטיטוציעס.

מיר מוזען אויך זיך אָנוואַפענען מיט זאך-קענטעניש און פאך-בילדונג ווי אויך בערייכערען בכלל אונזער גייס- טיגען זאפאָס. אמת, אז ס'איז אונז זעהר פשוטערט דער וועג צו דער אויסבילדונג; אבער מיר האבען נאך נישט בעוויזען פון אונזער זייט קיין שום אנשטרענגונג צו בעקאמפן די דא- זיגע שוועריגקייטען.

בכלל איז דער געביעט פון קאמף אויפ'ן אָרט ביי אונז שטאַרק פער- וואַרלאָזט. ס'איז נאך וועניג, וואס אונ- זערע פראָפּעסאַנעל וואָרט-זאָגערס און פאליטיקער ווירמען אַמאל צווישען מנחה און מעריב א ספעציעלע אַב- האַנדלונג וועגען אונזער דאָזיגען שווע- רען מצב. ס'מוז אַרגאניזירט ווערען א גרויסע פאָלק-אַקציע פון אליינהילף און פערטיידיגונג-קאמף.

און קעמפען דארפן מיר נישט בלויז מיט'ן אויסערליכען געגנער, נאָר אויך מיט זיך אליין, מיט אונזער איי- גענער מעמפאקייט און פערפיהרטיקייט. פ. ק.

זיי זענען געקומען בעעהרען א קדוש

אין טשענסטאכאווי איז צווישען די ספאָרט-טהורע געווען בעקאנט א ענער- גישער יונגערמאן-ישראל טיבערג. ער איז אויך געווען טעטיג אין דער ציו- ניסטישער בעוועגונג, לעצטענס אין דער יודענשטאט פארטיי.

מיט א יאהר צוריק איז ה' טיבערג צוזאמען מיט זיין פאמיליע אַוועקגע- פאהרען קיין ארץ-ישראל און אַט איז אַנגעקומען א טרויעריגע ידיעה, אז מיט טיבערג'ן איז אין תל-אביב פאָר- געקומען אַנאומאליקס-צופאַל און דער טעמפּעראַמענטפולער יונגערמאן איז אומגעקומען.

דער היגער „מכבי“ האט דעריבער איינגעפאָרענט א טרויער-אַקאָדעמיע, געווינדעט דעם טראַגישען טויט פון ישראל טיבערג ז"ל, אויף וועלכער ס'זענען געקומען איבער 500 פערזאָן און א סך האבען געמוזט אַוועקגעהן צוליב מאַנגעל אין פלאַץ.

איך דערזעהל דאס אַקעגען דעם, וואס אונזערע יודען זענען זעהר פיעל- באַר בעת עס האנדעלט זיך צו בע- עהרען איינעם, וועלכער איז געפאלען אויפ'ן קאמפּס-פלאַץ אַלס קדוש. לויטן

און אין אונזערע זענען אלע געסט און ווענדער געווען אויף דער פארשטעלונג אין קאמפאזיטאטור.

פיערליכע אקאדעמיע

לוב דעם 15-יאהריגען יובל פון „בית לחם“.

זונטאג 4 נאכמיטאג, צום ערשטען חנוכה-ליכטל קומט פאר אין דער נייער שוהל א גראנדיזע פיערונג, געווינדעט דער 15-יאהריגער עקזיסטענץ פון דער געזעלשאפט „בית לחם“ אין אונזער שטאט. עס וועלען זיך בעסטיי-ליגען דער אבער-קאנטאר פונקטליכע און מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען דער הירשבערג און ר' בנימין רובין. די פיערונג וועט געפערט ווערען דורכ'ן פרעזענט'ן י. יאמין.

איינגאנג אויף דער אקאדעמיע וועט זיין פריי.

פערזענליכעס.

ה' שלום ווייס, אבסאלוטע פון דער אקסערס גימנאזיעס האט געענדיגט דעם מעדיצינישען פאקולטעט אין באַלאַניע (איטאליע) און בעקומען דעם טיטול דאקטאר מעדיצין.

פון דעמאלסטען און קליינהענד-לער - פערבאנד.

ווי פערבאנדס פיהרען די קריסטליכע סוחר'ישע ארגאניזאציעס אמאליגע פארליך זינט לאנגע חדשים א געוואלדיגע אנטוויקלונג. טיטעמייטשע קאמפאניע געגען יידישען דעמאלסטען און קליינהענדלער. איצט, נאכ'ן קאנגרעס פון קריסטליכע סוחרים וואס איז פערבאנדעלט געווארען אין א טריבונע פון אנטוויקלונג פערבאנדס, גרייטען זיי צו א פרישע אקציע געגען יידישען סוחר און קרעמער, וואס דארף געפיהרן ווערען און איבעררייס אין משך פון דער האנדל פאר-האנדל-צייט. ביי אונזערע טאג דער יידישער קרע-מער נישט בלייבען פאסירט, די פאסירט-טעט קאן דערפיהרען צו א פערבאנד-וואר-פון די קליינהענדלער-האנדעלס-וואר-שטאטען און אונטערגעגעבן זייערע עקזיסטענצען.

דאס קליינהענדלערס האט גענוג לאנג און געדולדיג געווארט און גע-האפט, אז מען וועט א סוף מאכען צו דער וויסער פאקאט און פיקצען-הצע, איצט מוז דערהערט ווערען די שטים פון ארגאניזירטען יידישען סוחר, וועלכער טאר מעהר נישט ווארטען, ביז מען וועט איהם פולשטענדיג רואי-נירען.

אין שייכות דעמיט און לויט'ן בע-שליס פון דער זיצונג פון צענטראל-קאמיטעט פון 11 ד. ה. מיט'ן אנטווי-פון דעמאלסטען און קליינהענדלער-טעקנים פון העכער 70 שטעט אין פוילען שליסען מיר זיך אן אין פראק-לאמירען א פראפאגאנדע-חורש פון דע-טיל און קליינהענדלער, וועלכער וועט ביי אונז אין שטאט אדורכגעהערט ווערען פון 1 דעצעמבער 1937 ביז 15 יאנואר 1938. צו דעם צוועק איז ביי אונזער אבטיילונג בעשטימט גע-ווארען א פראפאגאנדע-קאמיטעט פון טיכטיגע מענטשן אונטער דער אנהיי-רונג פון פרעזידיום און דירעקציע פון אונזער פערבאנד, וועלכע פיהרען אן מיט דער אקציע.

אין משך פון דער אקציע וועלען פארקומען פערשידענע פערזאנלעכע פון דעמאלסטען און קליינהענדלער, אויף וועלכע עס וועט אנטוויקען-ווע-רען די צערשטערענדישע ארבייט פון באַקאט און גרויסער עולה וואס ס'גע-שעהט דעם האנדל אין פוילען.

די בעדייטונג פון פראפאגאנדע-חורש וועט האפענטליך ווי געהעריג אפגע-שצט ווערען. מיט דער אקציע וועלען מיר הויבען דעם מיט און שטימנא און ווידערשטאנדס - פעהיגקייט פון קליי-הענדלערס און צו דעם צוועק רופען מיר אויף זונטאג, דעם 28 ד. ה. פון 6 אווענד א פערבאנדלונג אין לאקאל פון פערליין, אויף וועלכער מיר פארלירן אלע קליינהענדלער, אונזערע מיטגלי-דער און נישט-מיטגלידער.

אויף דער פערבאנדלונג וועלען אויך געוועהלט ווערען זאכקענער אין די שטייער-אמטען אויפ'ן יאהר 1938. פון אלערליי בראנזשעס. קיין ספעציעלע איינלאדונגען וועלען נישט ארויסגעשקט ווערען.

OSRAMÓWKI-D

Żarówki dekalumenowe ze stemplem gwarantują małe zużycie prądu.

WYRÓB POLSKI.

אונפארזיכטיגערווייזע אָבערהאַט ביי א קריס-טליך קינד דריי פינגערלעך

פער'משפט דאס יידישע 16-יאהריגע מיידעל פייגע זעמבאווסקא פון אסיאקאו אויף אויסבעסערונגס-הויז ביז 21 יאהר

טעל. א דאנק די ענערגישע שריט פון דער פאליציי, וועלכע האט טעלעפא-נירט נאך וועלען וועגען פאליצייאישע הילף, איז נישט דערגאנגען צו קיין אונרוהען.

דאס מיידעל איז געווארען צוגעצוי-גען צו פערבאנדלונגס-הויז און די-סטאט דעם 23 טען ד. מ. זענען פאר-געקומען די פערבאנדלונגען פאר'ן קאלישער קרייז-גרייטע אויף זיין טע-סיפ אין וועלען.

דאס יידישע מיידעל האט דערצעהלט גענוי ווי דאס אומגליק האט פאסירט, צוגעפערט, אז דאס קינד איז געווען ביי איהר זעהר בעליבט, זי האט גע-פלעגט איהר קיפפן צוקערלעך א.ד.ג.ל. אויך איהר מוטער האט ערקלערט, אז זי האבען געלעבט אין די בעסטע שטוב'שע בעזונגען, דאס קינד איז ביי איהר געווען ווי אַנאָיגענס, גע-פלעגט עסען און שלאפען ביי איהר און עס קען קיין רייד נישט זיין ווע-גען געווייליגקייט.

דאנענען די קריסטליכע מוטער האט גע'טענה'ט, אזוי ווי די וועשן, וואס האט געמאכט דעם בלבל. אויך דאס געליטענע קינד האט עדות געזאגט, אז פייגה האט ביי איהר עקסטרא אב-געהאקט די פינגערלעך, אז זי האט זי געפלעגט שלאפען א.ד.ג.ל.

אויף די געשטעלטע פראגען דורך אדוואקאט לעוואקאטש האט דאס קינד נאכאין אויסגעזאגט, אז די מוטער האט זי געהייסען אזוי זאגען.

דאס קאלישער געריכט האט ארויס-געטראגען דעם אורטייל, אז די בע-שולדיגטע ווערט פער'משפט אויף אויס-בעסערונגס-הויז ביז צום 21-טען לע-בענס-יאהר.

דער משפט האט געמאכט א שווע-רען רושם אויף די אנוועזענדע אין געריכטס זאל.

דער פערטיידיגער אדוואקאט לעו-וואקאטש האט אָנגעקלינגט אַנאָפּע-לאציע.

בוליגאנישער דאָראָשקאָש צושלאָגט

א יידישען פרעגער

האט אונזעקעווארפען די ברעטלעך וואס ער האט געטראגען אויף די פלייצעס און זיך קיים געראטעוועט מיט ענט-לויפען.

די צאָהל כ'גאָנישע דאָראָשקאָש-זשעס, וואס פרויבען זיך פון צייט-צו-צייט אויף פערשידענע אָנפאלען אויף יודען, האט איצט פערגרעסערט דער דאָראָשקאָש נומער 14.

פונ'ם צוזאמענפאָהר פון זשורנאליסטען-סינדיקאט.

די פערזאנלעכע דריקען צום סוף אויס אבסאלוטאריזם דער אבסטרעקט-דער פערזאנלעכע און ס'קומען פאר-וואלען, וועלכע האבען געגעבען פאל-גענדען רעזולטאט:

אין דער פערזאנלעכע זענען אריין: רעד. רעד. ס. שאַדקאָוסקא - פרעזעס (טשענסטאכאו), פ. באַראָוסקי - וויצע-פרעזעס (רעדאָ), ד. געשיקטער - סעק-רעטאר (טשענסטאכאו), ק. יענדזשע-טישק - קאָסירער (טשענסטאכאו) און מ. לאַסקי (טשענסטאכאו).

רעד. דער רעוויזאָנס-קאמיטעט רעד. רעד. ס. לעשטיק (טשענסטאכאו), ה. פושיבילעט (קעלין) און פ. פישמאן (רעדאָ).

אין עהרען - געריכט רעד. רעד. מ. אַש, וו. קובאצקי (טשענסטאכאו) און י. כוואס (רעדאָ).

נאך דער פערזאנלעכע איז אין „איינפאָ" פארגעקומען אַנאָמישע

דעם 8 טען לויט ד. י. האט אין שטעטל אסיאקאו הינטער וועלען, פאסירט פאָלגענדער טראַגישער פאַר-פאַל:

די דאָמאַלס 15-יאהריגע פייגה זשע-מבאווסקא, א קינד פון אַימזע עלטער, פלעגט האַקען האַלץ אויפ'ן הויף. דעם קריטישען טאג האט זיך אויפ'ן זעל-בען הויף געשפילעט די דריי און האַלץ-יאהריגע אַירעלע אַיגנשאק און דאס קינד האט שפילענדיג אונטער-גערוקט דער זשעמבאווסקא צווייגלעך צוזעהקען. אין א געוויסען מאָמענט האט דאס מיידעל נישט בעמערקט, ווי דאס קריסטליכע קינד האט גלייך גע-מאכט א צווייגלעך און מיט דער גאנ-צער קראַפט אַראָבעלעזט די האַק, פון וואס דריי פינגערלעך פון רעכטען הענטעל פון אומגליקליכען קינד זענען אַוועקגעשפרינגען.

אויפ'ן הויף האט זיך גראָד קיינער נישט געווען אין דאס דערשראָקענע מיידעל האט געשריגען אויף דער מו-טער פון קינד זעהענדיג דעם פּעס פון קריסטליכען קינד'ס מוטער איז דאס מיידעל אויס מורא ארויסגעלע-פן אין מאַרק אַריין אויפנוכען און דערצעהלען איהר מוטער וועגען דעם אומגליק וואס האט איהר פאסירט.

ביזנעס-פאטער איז זיך צונויפגעקומען א המון קריסטען-עס איז געווען גראָד א טאַרג-טאַג-וועלכער האט אָנגענומען א דאָרהערנע שטעלונג. עס האט זיך געיאָוועט א „יאהר-עדות", עפעס א וועשן, וועלכע האט אליין „געוועהן" ווי די פייגה האט גענומען דאס קינד, צוגעפיהרט צום קלענעל, געהייסען אַרויפליגען דאס הענטעל און אַפגע-האַקט איהר די פינגער, עס האט גע-שמעקט מיט אַנערנעסטע צעהלער, דער פאטער פון קינד איז א ווילדער אַרומ-געלאָפן מיט א האַק אין דער האַנד, זוכענדיג די יידישע פאמיליע, א גליק איז געווען וואס זיי האבען זיך אויס-געהאלטען און ענטלאָפן פון שטער-שבת צו-נאכט, בעת דער טרעגער ישיעהו שפיץ (סענאטאָרסקא 31) האט איבערגעפיהרט פערשידענע שוואַרצ-זאכען אויף דער ווארשאווער גאס 101, האט ער פאר'ן דערמאנטען מויער געטראָפן אין א שיכור'ן צושטאנד דעם דאָראָש-קאָש נומער 14. דער דאָראָשקאָש איז געפאלען דעם טרעגער און מיט א קלאַפ אין פנים איהם צובלוטשט נאָ, אַזוי, אז דער יידישער טרעגער

די פירזשעט = זיצונג פון קהלה = ראט

אָנגענומען דעם פירזשעט לויט יאהר 1936.

אזוי קאָסט יעצט שטייג-געלד פון א גאַנצן אָנשטאָט 60 גר. - 20 גר. אין פון א הויז - אַנשטאָט 30 גר. נאָר 10 גראַשען. אויסערדעם האבען זיך אויך די אנדערע הכנסה-קוועלען, ווי בית-עולם, מקוה א.ו.וו. דאס יאהר שטארק פערקלענערט.

היי-יאהר-ערקלערט ה' ראָזענבערג-אין אויך אַבגעשאפט געווארען די קמחא פון פסח'דיגען מעהל, א דאנק וואס דער עולם האט געהאט ביליגער מצות; גלייכצייטיג אבער איז אריינגע-שטעלט געווארען אין פירזשעט די סומע פון 10 טויזענד זל. אויף קמחא, וואס פיגורירט טאקע אין דער פאָזיציע פון די 140 טויזענד זל. עטאָט.

די ה"ה גאָלדשטיין און שטיילער טרעטען ארויס געגען געהעכערטען עטאָט און לעגען פאר צו בעשטעטיגען דעם פירזשעט אין דער הויך פון בוי-דזשעט פון יאהר 1936, איבערלאָזענדיג דעם מינימום און מאַקסימום פון עטאָט פון זעלבן יאהר (פון 10 ביז 750 זל.).

ד"ר בראַם לענט פאר אויסצוועהלען א בשותפות'דיגע קאָמיטעט פון ראַט און פערזאנלעכע, כרי אויסצוגעפייטען דעם עטאָט.

ס'רעדען נאך די פונטים שפירא, זעלינגער און אנד. און דאן נעמט נאך אמאל דאס וואָרט פרעזעס ראָזענבערג, ברענגטרייח ציפערען און שטעלט פּעס, אַלְוֵיב דער ראַט וועט אָנגעהערען דעם זעלבן פירזשעט, וואס איז יאהר 1936, וועט די קהלה לייזען היי-יאהר א דע-פיניט פון 81 טויזענד זל. דאס בע-ווייזט בולט - פערענדיגט ה' ראָזע-בערג - אז דער פאַרשלאָג פון ראַט איז נישט רעאַל און אז דער ראַט בע-האַנדעלט דעם גאנצען ענין נישט ערנסט. ער לענט דעריבער פאַר צו בעשטעטיגען דעם פירזשעט אין נוסח, וואס איז אויסגעפאָרשט געווארען דורך דער פערזאנלעכע.

ס'קומט דאן פאַר די אַבשטימונג און מיט אלע 8 שטימען ווערט בעשלאָסען, אז דער פירזשעט פון היי-יאהר זאָל זיין דער זעלבער, וואס איז יאהר 1936, אָהן שום ענדערונגען.

דערביי בעשליסט אויך דער ראַט, אין פאַל ווען ס'וועט זיך ארויסווייזען פאר נויטיג, צו מאכען א צוגאב-פירזשעט.

צום סוף לעזט פרעזעס וועקסלער פאַר א בריעף פון ד"ר וואַלבערג ווע-גען זיין בעקאנטען ענין און דער ראַט בעשליסט איבערצושטיקען דעם דאָזיגען בריעף דער פערזאנלעכע.

דערמיט ווערט די זיצונג געשלאָסען.

די טרויער = אקאדעמיע צום שוים פון ישראל טיבערג זי"ל

ה' וו. שמיטס מאכט דאן אַנאָיני-דרוקפולע הזכרה וואס ריהרט אלע ביז טרעהרען.

עס האלטען רעדעס וועגען לעבען און טעטיגקייט פון פערשטאַרבנעם די ה"ה: ח. בירנעהאַלץ, א. איצקאוויטש אין נאָמען פון דער יודענשטאָט-פאַרמי-און ד"ר ל. אַש אין נאָמען פון י.ט.ס.פ. "מכבי".

מיט'ן געזאָגט פון „התקוה", ווערט די אימפאָזאַנטע טרויער - אַקאָדעמיע געענדיגט.

בעלוינונג בעקומט דער, וואס וועט אומקעהרען די פערזענלעכע פאַרמי-סמנים: גרינע פערדער, רוסט זיך „לאָזשאַ" אוז שרייט פסדו: פון דיינע שייך מיט דער פאַסטע „ערדאָל" פון דיינע שייך מיט דער פאַסטע „ערדאָל" אויסגיבניג! אויסגיבניג! געהיימניס: בענוצען ווי אַמוווייניגסטען פאַסטע ערדאָל, אַבער פּרעזען מיט ווייכען טוך ביז צום בלענדענדען גלאַנץ.

מיט א האַלב יאהר צוריק, נאכדעם ווי די קהלה-פערזאנלעכע האט אויסגע-אַרבייט דעם פירזשעט - פּרעלימנאַר סאר'ן יאהר 1937, האט זי זיך געוואָג-דען שריפטליך צום פרעזעס פון ראַט צונויפצוטרעטען דעם ראַט, כדי צו בע-שטעטיגען דעם פירזשעט. היות אבער ווי דער ראַט איז נישט אַנווייפערטען געווארען, האט די פערזאנלעכע אַוועק-געשיקט דעם פירזשעט צו דער אויפ-זיכטס מאַכט. פערבאנדלעכע וואָך האט דעריבער די אויפזיכטס-מאכט זיך גע-וואָנדען צום ראַט-פרעזעס און איהם אויפגעפאָדערט צוזאמענצוטרעטען דעם ראַט, כדי צו בעהאנדלען דעם בוי-דזשעט.

אויף דער ערשטער זיצונג, וועלכע איז געווען געווארען אויף דינסטאג, איז נישט געווען קיין קוואָרעם און דע-ריבער איז גערופען געווארען א צוויי-טע זיצונג אויף דאנערשטאג, וואס האט געדאָרפט זיין גלייכגייטיג ביי יעדער צאָהל אַנוועזענע. אין דער דאָזיגער זיצונג האבען זיך בעטייליגט 8 פונטים, דערונטער 4 פון דער ציוניסטישער פּרעזעס, 1 מורח, 2 פילצער און 1 ראָדאָמסקער (יעדענפאַלס אָהן קוואָרעם-א קוואָרעם בעשטעהט פון 10 פונטים).

נאכדעם ווי דער פאַרזיצער פון ראַט ה' וועקסלער לייזט פאַר דעם בריעף פון דער אויפזיכטס-מאכט, רעפערירט פרעזעס ראָזענבערג וועגען צונויפגע-שטעלטען פירזשעט. דער רעדנער בע-ריהרט קורם פל די עטאָט-אויסגעשטונג און זאגט, אז די פערזאנלעכע האט זיך דאס מאל געשטעלט אויפ'ן שטאַנד-פונקט, דאס דער עטאָט דאָרף צווע-גענענעשטעלט ווערען אויף א ראַציאָנע-לען אָפּן. ד. ה. אַז זי יעניגע, וועלכע האבען לויט דער אַבשאַצונג פון „אויסגאָנג סקאַרפּאָו" א גרעסערע הכנסה, זאלען צאָהלען א גרעסערען עטאָט, דאָנענען די, וועלכע פערדינען א יאהר וועניגער פון 2200 זל., זאלען אינגאנצען בעפרייט ווערען פון עטאָט.

אזוי-אָרומ בעטרעפט זי קלענסטע עטאָט-סומע 10 זל. און די העכסטע 5 טוי-זענד זל. דער גאנצער עטאָט בעטרעפט 140 טויזענד זל.

פרעזעס ראָזענבערג זאָגט ווייטער, אז דער עטאָט האט געמוזט געהעכערט ווערען קורם-פל צוהייבע דעם, וואס נאך דער שטייג-הויז האט זיך די הכנסה פון דער שטייג-הויז אונגעווער פערקלענערט, דערביי אויך האט זיך פערקלענערט די צאָהל ווינקל-שוחטים און די קהלה האט דעריבער, כדי צו בעקעמפן די ווינקל-שטייג, שטארק רעדוצירט די פרייזען פון שטייג-עלמנט.

די טרויער = אקאדעמיע צום שוים פון ישראל טיבערג זי"ל

פון ארץ-ישראל איז אָנגעקומען די טרויעריגע ידיעה, אַז דאָרט איז אויף א טראַגישען אָפּן אומגעקומען דער הייגער בעקאנטער ספּאָרט טווער ישראל טיבערג ז"ל.

דער פערשטאַרבנער איז אויך גע-ווען אַנאָקסיווער מיטגליד פון דער יודענשטאָט-פאַרמי, וועלכער ער האט געווינדעט פיעל מיה און אַפּפערעווי-ליגקייט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט און דורך דער איינציגטיג פון היינען „מכבי" איינגעפאָרענט געווארען פערבאנדלעכע זונטאג א טרויער-אַקאָדעמיע אין זאָל פון „מכבי".

די טריבונע איז דעקאָרירט מיט'ן בילד פון פערשטאַרבנעם איינגעהילט אין טרויער.

די אַקאָדעמיע עפענט דער פרעזעס פון „מכבי" אדוו. ד"ר ל. אַש, וועלכער בעט צו בעהרען דאס אָנדענקען פון פערשטאַרבנעם מיט אויפשטעלען.

יוסף קאמען

(טעאטער-נאטיצען)

מיר האבען קיין טעות גישט געהאט פאראויסצוגעניג, אז דער רעזיטאציע-אָווענד פונ'ם גרויסען מייסטער פון יו-דישען וואָרט יוסף קאמען וועט אַדורך מיט'ן גרעסטען ערפאלג און ער וועט אונז מהנה זיין מיט'ן שענסטען און בעסטען, וואס די יודישע ליטעראטור פערמאגט.

אָזוי איז עס טאָקלי געווען, אפילו די עמפאנידליכסטע מיישמעקער זענען דאס מאל געווען ביז הונדערט פראָ-צענט צופרידען, ענטזיציקט און איבער-זעטיגט פון דעם קינסטלערישען אָווענד, וואס דער איינער גאָט-געבענשטער יוסף קאמען האט זיי געגעבען.

מיר האבען איהם שוין געזעהען אין טשענסטאכאוו אין פערשידענע קראַצציעס, אָבער די ענטפאלעקונג, וואס ער האט אונז געוויזען אין דעם רע-זיטאציע-אָווענד, איז באמת עפ'ס ניי-עס, אנ'ערשיינונג, וואס מיר האבען דאס געזעהען ערשט צום ערשטען מאל.

דאָרט, אין זיינע פערשידענע אויפ-טריטען, אינ'ם אנסאמבל-שפיל, האט זיין קינסטלערישע פערזענליכקייט נישט געקענט קומען אזוי שטארק צום אויס-דרוק, ווי דאָ אינ'ם אינדיוידועלען שווישפיל. דאָ, ווען בלויז ער אליין געפינט זיך נאָר אויף דער ביהנע, פון קיינעם נישט געשטערט, נישט אָנהענגיג פון קיין פארטנער אָדער פארטנע-רין — האט ער ערשט די מעגליכקייט צו לאזען אין גאנג זיינע אויסער-ע-ווענליכע אַרטיסטישע מיטלען, וואס גאר שר אליין, ווייזט אויס, קען זיי; דאָ צופארטל זיך ערשט זיין טא-לאנט מיט דער קראפט, מיט אַזא פסיכע ווי דער גאָלף-שטראָם.

ס'איז שווער אויסצורעכענען יעדע זאך בעזונדער, אז אַלץ פון זיין גע-קליבענעם רעפערטואר איז געווען גוט. טיילמאל ווילט זיך כאפּען עפ'ס א בלוז, א נישט געלונגענע בעזונענג, אבער ביי קאמענען איז עס אונגעניגליך. ס'איז פשוט שווער תופס צו זיין ווי אזוי ער קען שאפען אוימיטל געשטאל-טען, אוימיטל מאסקעס בליץ שנעל

פונ'ם יודאטישען צענטער ביי דער נייער שוהל

די לעצטע מסבת עונג שבת, צו וועלכער עס האט זיך פערזאמלט א גרויסע עדה יודע, איז געשטאנען אונטער'ן צייכען פון ארץ-ישראל, פראָ. ב. וויינבערג פּענסיט ביי דער ערעם-נונג דעם חשוון'ן רעזעיענט ה' גרשון פּרעקער, און מיהרט אַדורך א פּאָר-לעל צווישען די פרשיות השבוע און דעם היינטיגען ארץ-ישראל.

דאס וואָרט בעקומט ה' פּרעקער, וועלכער גיט איבער א גרוס פון א"י און שילדערט דעם איצטיגען מצב. ער ענטפערט אויך אויף פּערשע דעזע פראַגען, וועלכע זענען איהם געשטעלט געווארען מצד די פּערזאָנלעכע.

צום סוף האט קאנטאר ה' פינקל-שטיין געזינגען עטליכע הארציגע פאָלקס לידער, וועלכע זענען ענטשפּר-כענדי געווען צו דער שטימונג און אינהאלט פונ'ם רעפּעטאָ.

— מאַרגען, שבת 3 א זייער נאכ-מיטאג קומט פאַר א מסבת עונג שבת, אויף וועלכער פראָ. י. ד. יאָנאָוויקי וועט רעפּערירען א. ד. ס. דאס חסידות.

א פערזיילונגס-אחווד לטובת דער פרץ - קינדערהיים

שבת, דעם 11 טען דעצעמבער, י. קומט פאר אין פייערלעכער-זאָל א פערזיילונג איינגעארדענט דורך דער פּערזאָנלונג פון קינדערהיים. צו דער אַקטיווער מיטגאבייט פון דער אונטער-נעמונג האבען זיך שוין דעקלארירט א גרעסערע צאהל פריינד און אָנהענגער פונ'ם יודישען שול-וועזען. די אָרגאַני-זאָטערען מאכען בעמיהונגען, אז די אונטערנעמונג זאָל אויספאלען אימפּא-זאנט און אז דער גולם זאָל קענען פערברענגען אנ'אָווענד אין אַחכרישער היימישער סביבה.

דער דיכטער א'צ'ק מאנגער אין טשענסטאכאוו

מיר זאָגען אָן די גוטע שורה, אז נאך לאנגע בעמיהונגען איז געלונגען צו פּועלן, אז דער בעקאנטער דיכטער איציק מאַנגער זאָל קומען קיין טשענ-

בעריכטיגונג

אינ'ם בעריכט, וואס אונזער אינ-סטיטוציע האט פונאנדערנעשיקט אין צוזאמענהאנג מיט'ן 15 יעהריגען יובל אין על-פי-טעות נישט דערמאנט גע-ווארען, אז דאס דערנעהערען די קינ-דער אין בנין פון „מחזיקי הדת" קומט פאַר בשותפות מיט דער נעז. „טאָז" אין טשענסטאכאוו.

די פערזען פון בית-לחם.

פאָרזיצער פון ועד-הלאומי פון ארץ ישראל בן-צבי אין טשענסטאכאוו.

די לעצטע מינוטען פאר'ן שליסען דעם נומער האבען מיר בעקומען א ידיעה, אז דעם קומענדען דינסטאג קומט קיין טשענסטאכאוו דער פאָרזיצער פון ועד-הלאומי אין ארץ ישראל י. בן-צבי אין דער בעגלייטונג פון פרעזעס פון ציוניסטישען צ. ק. אין פוילען ד"ר י. שיפער.

אין איינעם פון די גרעסטע זאָלען אין שטאָדט וועט לכבוד דעם חשוב'ען גאָסט איינגעאָרדענט ווערען א פייער-ליכע אויפנאָהמע.

Lekarz-Dentysta
Henryk Lejzerowicz
 przeprowadził się
 na ul. Aleja 32 m. 3
 telef. 17-57.

Dr. med.
A. WOLBERG
 choroby skórno - weneryczne
POWRÓCIŁ
 i ordynuje od 4—7 po poł.
 Aleja Wolności № 13
 II piętro tel. 13-67.

פאַרבעריי און כעמישע וועשעריי

„BENETA”

ב. יאָסעלעוויטשאַ 11

(געגנאיער, דעם געוועזענען פון דער קאפּעלזארגיע)

קראַגענס ווערען געוואָסען מיט דויער-האַפּטען שפיגעל-גלאַנץ ספעציאַליטעט:

(1) אויפּפרישען (פארבען) לעדערנע קורטעס,

(2) פארבען לויט מוסטערן,

(3) דעשאיירען (ארויסנעמען) פלעקען און/האָשען אויפ'ן אָרט,

(4) כעמישעריינגען און סאָסאָנירען קאפּעלזשן.

KINO „EDEN”

נייעסטע רעזעלאציע פון פאָלאַ נעגריי אינ'ם פילם

WIELKA GRZESZNICA

א ליבע, וואָס ברעכט דאס לעבען.

איער'ן פראָגראַם: רעזיע דעם 11 לייטאָפּאד 1937 אין האַרשא.

שבת און זונטאג מיטאג

PROKURATOR ALICJA HORN.

KINO „LUNA”

די גרעסטע שטערנס פון פּראָנקרייך

אננאבעלא און וויקטאָר פראנצעז

אינ'ם מעכטיגען פילם

NOC PRZED BITWĄ

איער'ן פראָגראַם:

אַקטראַליען און פאָט.

Kino-Teatr „STYLOWY”

שבת, דעם 27 טען ד.ח. 8.30 א זיי-גער אָווענד קומט פאר אין לאַקאַל פון „מכבי" א ליטעראַריש-הומאָריסטישער אָווענד מיט'ן אַנכיל פון „חלוצי הפלל ציוני”.

דער איצטיגער רעפערטואַר בע-שטעהט א חוץ פון הומאָריסטישע נוי-מען אויך פון ערנסטע שאַפונגען פון דער נייעסטער יודישער ליטעראַטור.

פון דער יודענשטאַטס-פארטיי די הבלגה נאָך עפעס א זין. נאָך דעם שבת, דעם 27.11 קומט פאַר אין רעפּערעאַט פרייע דיסקוסיעס. אייגענעם לאַקאַל א רעפּערעאַט פון ח' אלע חברים זאָ ווי אויך סימפּאָטיקער א. איצקאוויטש א. ד. ס. צי האט ווערען געבעטען פונקטליך צי קומען.

חיה באראן

צו די תנאים פון אונזער ליבען ווען און ברודער **בערלי פּענדעט** מיט פּרל. **חיה באראן** פון וויערשאַו. ווינשען מיר זיי א הארציגען מזל-טוב, זאָל מען פון זיי פיעל נחת דערלעבען.

עלעטערן און געשוויסטער.

אונזער פריינד **בערלי פּענדעט** צו זיין פערלאָבונג פיעל גליק ווינשט

דעם ה' **בערלי פּענדעט** צו זיין פערלאָבונג ווינשט גליק

פאמיליע כמורא.

אונזער ליבעע שוועסטער און שוועגערין **חיה באראן** צו איהר פערלאָבונג מיט ה' **בערלי פּענדעט** ווינשען מיר זיי פיעל גליק און אייניגע צופרידענהייט. די עלטערן פיעל נחת און פרייד ישראל באראן, יוסף באראן וויערשאַו

צו דער פערלאָבונג פון אונזער געהערטען חבר און פריינד **בערלי פּענדעט** מיט פּרל. **חיה באראן** פון וויערשאַו, ווינשען מיר פיעל גליק, די עלטערן נחת און פרייד **לייזער קארן, פאמיליע קארן** וויעלען.

אונזער פריינד **בערלי פּענדעט** צו זיין פערלאָבונג ווינשט פיעל גליק

חיים באראקס און פרוי.

מזל-טוב און פיעל גליק ווינשען מיר אונזער חבר און פריינד **בערלי פּענדעט** צו זיין פערלאָבונג מיט פּרל. **חיה באראן** פון וויערשאַו.

חנה שוסאק אביגדור ברום וויעלען.

קולטור-קרייז פון י.ט.ט.פ. „מכבי" (קאטעדראלנע 13)

מאָרגעז, שבת, ד. 27 ד. ח. 8.30 **אָווענד** וועט אין לאַקאַל פון „מכבי" פאַרקומען

א ליטעראַריש=הומאָריס=טישער אָווענד

פרייז פון בילעטען פון 49 גר. ביז 1.49 זל. בילעטען צו בעקומען אין סעקרעטאריאט פון „מכבי" פון 8.30 ביז 10 אָווענד און אין טאָג פון דער פאַרשטעלונג פון 11 א זיגער פארמיטאג אין קאסע פון טעאטער.

דאס איינציגע יודישע בלומען - געשעפט לייב ווישינסקי, אלעזע 38

מאָכט בעקאנט, אז אונזער פירמע האט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע שניט-בלומען, כריזאנטעמען א. ו. וו. אַלעראַרט דעקאָראַציעס, בוקעטען צו האַכצייטען און פערלאָבונגען, אויך זשאַרדינעריקעס - בלומען ווערען אויסגעפיהרט עסטעטיש און פונקטליך.

אויך בעזיצען מיר אַלערליי טרויער-קרענץ.

געדענקס די אָרעס: **לייב ווישינסקי, אלעזע 38 זא**

בעמערקונג: אונזערע געהערטע קליענטען ווערען ערטיילט אומיטע פאַכמענישע צעות.

יודעז פון פוילען וואס קומען נאָך ארץ-ישראל רייכערן נור די פאפיראָסען פון דער בעוואוס-טער פאבריק **„מספריו" תל-אביב** 100 פראָצ. יודישע אָרבייט. 16-יעהריגע עקזיסטענץ. **די בעסטע אין ארץ-ישראל** לטיף יסמין נרקיס אמיר ישוב

WORLD - RADIO
 świat w domu...

Do Miłośników muzyki!

Doszło do wiadomości naszej, że WPan od dłuższego czasu nosi się z zamiarem kupna radioodbiornika. Nie uczynił WPan tego dotychczas, ponieważ trudno WPanu zorientować się w labiryncie pojęć jak: obwody, lampy, automatyczna regulacja fadینگów, superhetorydyna, magiczne oko, zakresy fal etc. etc. Pozatym utrudnia WPanu jeszcze decyzję różnaitość modeli i cen.

W tym wszystkim przyjdzie WPanu chętnie z pomocą fachową i sumienną

Zakłady Radiotechniczne

WORLD - RADIO

Reprezentacja czołowych firm krajowych i zagranicznych.

Int. Br. Fliegelman i S-ka Spółka Komandytowa

Aleja 24 w podwórzcu, tel. 25-75.